

2020-09-28

Till Näringsdepartementet

Yttrande Diarienummer N2020/01752/JL Remissinstans Bygdegårdarnas Riksförbund

Sammanfattning

Bygdegårdarnas Riksförbund anser att det är tydligt att jordbruksstöd och därtill kopplade småföretagsfrågor är det dominerande inslaget i Behovsanalysen. Vi vill lyfta ideella sektorns viktiga roll i att bidra till landsbygdens utveckling och vikten av att möjliggöra för tvärssektoriella samarbeten inom stödåtgärder. Möjlighet till att få stöd för att investera i och i anslutning till lokaler, infrastruktur och service är fortsatt viktiga åtgärder för att ge landsbygdsutvecklingen ett helhetsgrepp.

Det finns ett stort behov av att den planerade regelförenklingen blir verklighet för att kunna bibehålla intresse för att söka stöd inom landsbygdsprogrammet 2021–2027, samt för att fortsatt bidra till att det är lokala grupper och aktörer som driver projekt inom bygdeutveckling.

4.2

Bygdegårdarnas Riksförbund håller med om att Landsbygdsprogrammet 2014–2020 har haft stora utmaningar och höga trösklar när det kommer till regelverk för stödåtgärder. Vi menar att enbart en del handlar om utformning av stödåtgärder. En stor del av problematiken handlar om Jordbruksverkets tolkning av regelverk, bristande utformning av e-tjänster utifrån användarvänlighet och att kontroller genom flera steg ökar mängden administration för stödtagaren. Vi hoppas att Jordbruksverket öppnar för dialog med olika aktörer med kunskap om hur stödtagarna påverkas av olika regler under planeringen av programmet, inte efter avslut. Vi ser det som mycket viktigt att regelverket inom landsbygdsprogrammet lättas, enligt EU-kommissionens avsikt. Bygdegårdarnas Riksförbund bidrar gärna i det arbetet.

5.4.7

Insatser som gynnar biologisk mångfald och kulturlandskap bör inte begränsas till stödåtgärder för jordbruk- och lantbruksföretag. Vi ser att ideella sektorn är en viktig aktör för att ängsmarker och olika kulturlandskap ska kunna bevaras, delvis med ideellt engagemang som drivkraft. Det finns också ett folkbildningssyfte i att ideella sektorn får vara delaktig fören sådan stödåtgärd, där kulturmiljöer lyfts som ett gemensamt intresse.

5.5.2

Landsbygdens förutsättningar för att bedriva stärkt affärsmässighet bör ses utifrån möjligheter att kunna verka tvärssektoriellt. Vi ser att småskalig livsmedelsproduktion som ofta startas genom föreningar, bygdebolag och kooperativ, skapar en attraktionsförmåga för förnyring i jordbruk och gärna bidrar till lokal försäljning av livsmedel. Bygdegårdarna är viktiga aktörer utifrån de möjligheter som erbjuds för småskaliga

livsmedelsproducenter med möjlighet till industrikök, marknader som kan vidareutvecklas till Bygdens saluhall för att bidra till att lokala producenter säljer till lokala konsumenter och olika servicelösningar som förenklar för distribution av närproducerat. Det ger möjlighet att testa verksamhet innan beslut tas för att våga satsa på att utveckla ett företagande. Det är viktigt att de stöttande aktörerna som skapar en infrastruktur på landsbygden, såsom bygdegårdar, tas med som möjliga resurser i att stärka företaget och distributionsled inom livsmedelsproduktion.

5.5.5

Bygdegårdarna finns i hela landet och i mångfald av lokalsamhällen. Bygder mår bra av att det finns en blandning av människor med olika kompetenser, kunskaper och drivkrafter. Vi ser att det finns en rörelse för att bosätta sig i landsbygder, i vilken högre utbildade är en starkt representerad grupp. Ofta kan bristen på uppkoppling och möjlighet till distansarbete eller distansutbildning vara ett hinder för att dessa grupper ska flytta in i landsbygderna, eller att unga kan ha möjlighet att bo kvar. Vi vet också att närhet till skola, lokal service, bostäder, möjlighet till att ta del av kultur och gemenskap i många fall är avgörande för om det är attraktivt att bosätta sig i landsbygd. Därför vänder vi oss mot bilden av att det främst är arbetstillfällen som är viktigt för landsbygdens attraktionskraft, när vi ser att det som gör bygder attraktiva är känslan av att bygden främst är levande, skapar lokala alternativ och har bra förutsättningar för att bo och verka. I många av dessa lösningar där bygder ses som levande är bygdegården en central aktör. Bygdegårdarnas Riksförbund anser att det är viktigt att det ges möjlighet att vidareutveckla mötesplatser som både inrymmer möjlighet till företagarpåst, utbildning på distans, kulturaktiviteter och servicelösningar.

5.5.6

Landsbygdsutvecklingen är en viktig del i att förankra viktiga mål inom livsmedelsstrategin, klimatstrategi, Agenda 2030 och Landsbygdsstrategin. Det finns en uppfattning om att befolkningen minskar i landsbygderna, vilket den inte gör. Statistiskt kommer landsbygderna kommande år gå om storstäderna i antalet unga procentuellt. Intresset för landsbygder har också ökat under covid-19. Landsbygdsutvecklingen kommer därför fortsättningsvis vara viktig att arbeta med. Utifrån en omställning till ett hållbart samhälle behövs fler levande landsbygder, närhet mellan producent och konsument och fler alternativ lokalt för att minska transporter och resursslöseri. Alternativ som innebär en möjlighet för landsbygdernas boende och verkande. Bygdegårdarna är viktiga mångfunktionella resurser som kan bidra centralt i en sådan utveckling.

Bygdegårdarna vill lyfta vikten av investeringsstöd för att upprustningen av landsbygdernas gemensamma lokaler fortsättningsvis är en stödåtgärd. Möjlighet att möta bygdens behov genom att upprusta kök, göra digitala investeringar eller ombyggnad för serviceutbyggnad är viktigt då kommersiella eller offentliga lokaler inte finns att tillgå. Inom Leader kan mindre investeringar sökas i samverkansprojekt, vilket begränsar möjlighet till större investeringar. Det ställs också i bedömning mot projekt inom lokal utveckling där samverkan är en viktig del.

I vår kontakt med kommuner och regioner ser vi ett behov av utökade möjligheter till samarbete för att kunna stärka landsbygderna med servicelösningar genom bygdegårdarna. För att kunna växla upp den utveckling vi ser tendens till behövs stöd på

Yttrande Diarienummer N2020/01752/JL

lokal nivå, genom regional rådgivning och kompetensutveckling, inom områden såsom serviceutbyggnad och insatser inom lokal utveckling.

6.

Bygdegårdarnas Riksförbund består av 1447 bygdegårdsföreningar uppdelat på 24 bygdegårdsdistrikt. Bygdegårdsföreningarna samlar drygt 240 000 enskilda medlemmar över hela landet, 95 % finns i Sveriges landsbygder i 250 av landets 290 kommuner. Drygt 13 000 förtroendevalda är ideellt engagerade i föreningarna och distrikten. Vi jobbar nära i samverkan med många av landsbygdsaktörerna och har en direkt koppling till landsbygdenas lokalsamhällen, där vi lokalt samlar olika sektorer genom bygdegårdens roll som samlingslokal. Inom förbundskansliet och av förbundsstyrelsen utsedda landsbygdsrådet finns stor erfarenhet av att driva projekt inom landsbygdsprogrammet, processen och återkoppling från stödtagare. Bygdegårdarnas Riksförbund deltar gärna i en förenklingsgrupp som röstbärare för ideella sektorn.

För Bygdegårdarnas Riksförbund
Karin Fälldin, förbundschef